

Vergaderjaar 1986–1987 Nr. 4b

19562

Wijziging van de Wet op de omzetbelasting 1968 (verhoging van de tarieven)

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET VERSLAG

Ontvangen 26 september 1986

1. Met genoegen hebben wij geconstateerd dat de leden van de fracties van het C.D.A. en van de V.V.D. hun medewerking van de voorgestelde verhoging van de btw-tarieven per 1 oktober 1986 niet zullen onthouden.

2. Wij hebben goede nota ervan genomen dat de leden van de C.D.A.-fractie het betreuen dat de parlementaire behandeling niet vóór het zomerreces in beide Kamers der Staten-Generaal kon worden afgerond, en dat zij nogmaals bepleiten dat dit soort fiscaal politieke maatregelen, die wetstechnisch eenvoudig van aard zijn, in het vervolg tijdiger vóór de inwerkingtreding door beide Kamers worden behandeld, zodat het bedrijfsleven tijdig uit het Staatsblad verneemt waar het aan toe is.

3. De leden van de C.D.A.-fractie hebben gevraagd naar de aanwending van eventuele meeropbrengsten bij de aardgasbaten in de «tussenperiode» gelegen tussen de huidige situatie en de situatie waarin de olieprijs een waarde van f 60 per vat bereikt. Zij vragen, of het kabinet met die eventuele meeropbrengsten andere bedoelingen heeft dan tekortdekking.

Naar aanleiding hiervan kan het volgende worden opgemerkt. In de regeringsverklaring en het regeerakkoord van het kabinet staan de voorwaarden omschreven waaronder het kabinet meeropbrengsten in de inkomstensfeer uit hoofde van een hogere economische groei of weer stijgende aardgasbaten zal gebruiken voor tekortreductie dan wel andere beleidsopties. Voor zover het voor het financieringstekort afgesproken tijdpad wordt bereikt, kan telkenjare de keuze worden gemaakt tussen een nog verdere tekortreductie dan wel lastenverlichting.

4. Dezelfde leden vragen voorts, of het juist is dat de opbrengst voortvloeiend uit de btw-verhoging dan wel uit de extra aardgasbaten indien de olieprijs de drempel van f 60 per vat zal overschrijden en de lastenverzwaring uit hoofde van de btw-verhoging ongedaan kan worden gemaakt, als structureel moet worden beschouwd. Vervolgens vragen zij, of niet opnieuw het gevaar bestaat dat een stap wordt gezet op de weg naar het gebruik van aardgasbaten voor doeleinden die men in het verleden uitbundig heeft gekozen; een ingeslagen weg die men thans zeer betreurt.

Naar aanleiding hiervan merken wij op dat de opbrengst van de btw-verhoging dan wel de genoemde extra aardgasbaten inderdaad als structureel moeten worden beschouwd. Deze vaststelling lijkt echter min of meer los te staan van het tweede deel van deze vraag van de leden van de C.D.A.-fractie. In het verleden zijn de sterk stijgende aardgasbaten gebruikt voor de financiering van de toeneming van de collectieve uitgaven. Het kabinet heeft zich, zoals in de regeringsverklaring is verwoord, tot doel gesteld het niveau van collectieve uitgaven terug te brengen tot wat structureel – zonder die hoge aardgasbaten – nog te financieren is uit de overheidsinkomsten. Hiertoe zijn in de komende kabinetsperiode ombuigingen op de collectieve uitgaven voorgesteld van circa 18 miljard. Dit sluit echter niet uit dat voor een verder op orde brengen van de overheidsfinanciën en het verminderen van de afhankelijkheid van de begroting van de aardgasinkomsten een verdere terugdringing van de publieke uitgaven is vereist.

5. De leden van de C.D.A.-fractie vragen of het besluit tot wijziging van het Uitvoeringsbesluit omzetbelasting 1968 niet aan toegankelijkheid voor de belastingplichtigen zou winnen indien de bedoelingen ervan met voorbeelden worden toegelicht, zo nodig in een aparte bijlage.

Deze leden doelen daarbij naar het ons voorkomt op de regeling die ondernemers die de forfaitaire berekeningsmethoden toepassen, moeten hanteren in geval van wijziging van de omzetbelastingtarieven. De forfaitaire berekeningsmethoden zelf zijn namelijk al uitgebreid, met voorbeelden, toegelicht in bijlage L van de aan de belastingdienst gerichte aanschrijving van 29 oktober 1968, nr. 120. Deze resolutie is, mede door publikatie ervan in de vakpers, ook bekend bij ondernemers die genoemde methoden toepassen. In het verleden is ons niet gebleken dat behoefte zou bestaan aan een aanvulling van deze voorbeelden in verband met tariefwijzigingen.

In dit licht bezien is het onzes inziens ook thans niet nodig de toepassing van de forfaitaire berekeningsmethoden bij tariefwijzigingen voorbeeldsgewijs toe te lichten. Dit te meer niet nu de overgangsmaatregelen in het Uitvoeringsbesluit omzetbelasting 1968 zelf worden opgenomen en die maatregelen in de nota van toelichting op het wijzigingsbesluit zijn voorzien van een uitgebreide toelichting. Wij menen dat de overgangsregelen aldus voldoende toegankelijk zijn voor de belastingplichtigen die toch al gewend zijn de forfaitaire berekeningsmethoden toe te passen.

6. De vraag of uit het ontwerp-besluit tot wijziging van het Uitvoeringsbesluit omzetbelasting 1968, alsmede uit de toelichting daarop, kan worden afgeleid dat degene die door middel van inkopen tot 1 oktober 1986 zijn verkoopmogelijkheden tot 31 december 1986 indekt en per 1 oktober 1986 zijn voorraden omprijs een extra winst van 0,67 percent maakt, wordt ontkennend beantwoord.

De met het wijzigingsbesluit in het Uitvoeringsbesluit omzetbelasting 1968 op te nemen aanvullingen van de daarin opgenomen methoden I en II voor ondernemers die de door hen verschuldigde omzetbelasting kunnen voldoen naar hun ontvangsten brengen namelijk geen wijziging in de systematiek dat de verschuldigde belasting wordt berekend tegen het desbetreffende op het tijdstip van de ontvangsten geldende btw-tarief. Voor goederen die worden verkocht in het laatste kwartaal van 1986 dient de af te dragen belasting dan ook te worden berekend naar de nieuwe tarieven, ook al zouden deze goederen vóór 1 oktober 1986 zijn ingekocht. Omprijsing van de voorraad per die datum voorkomt dus alleen maar dat de ondernemer de tariefverhoging voor eigen rekening moet nemen.

7. Voor het antwoord op de vraag van de leden van de V.V.D.-fractie hoe de btw-tarieven zich verhouden ten opzichte van de vergelijkbare tarieven in de belangrijkste EG-landen mogen wij verwijzen naar de tabel

op pagina 4 van de memorie van antwoord inzake het onderhavige wetsvoorstel. Aldaar is een overzicht gegeven van de btw-tarieven in de Lid-Staten van de Europese Gemeenschappen naar de situatie per januari 1986.

8. De vraag van laatstgenoemde leden of het midden- en kleinbedrijf mede door de noodzakelijke administratieve maatregelen niet extra zwaar wordt belast, beantwoorden wij in haar algemeenheid ontkennend. Elke tariefwijziging brengt nu eenmaal onvermijdelijk de nodige administratieve werkzaamheden met zich, ook voor het midden- en kleinbedrijf. Met de op grond van artikel III van het wetsvoorstel voorziene overgangsregeling voor ondernemers die hun belasting voldoen naar ontvangsten – en dat is het geval bij vele ondernemers uit het midden- en kleinbedrijf – worden de uit een tariefwijziging voortvloeiende aanvullende werkzaamheden waar mogelijk voor deze ondernemers beperkt.

9. De leden van de fractie van de V.V.D. vragen hoe het moment van opheffing van de voorgestelde btw-verhoging wordt bepaald. Zij vragen voorts, of ook ander factoren dan overschrijding van de olieprijs van de grens van f 60 per vat het tijdstip van opheffing kunnen bepalen.

Naar aanleiding hiervan merken wij op, dat de intentie om – indien de toekomstige ontwikkeling dit mogelijk maakt – de onderhavige lastenverzwaring terug te geven, niet inhoudt dat de maatregel als zodanig zal worden teruggedraaid. Zoals is vermeld in de memorie van toelichting zullen de middelen die beschikbaar komen als aan de gestelde voorwaarde is voldaan, met prioriteit worden aangewend om de verhoging van het hoge btw-tarief ongedaan te maken, respectievelijk de loon- en de inkomstenbelasting te verlagen. Bij de besluitvorming zal uiteraard ook de budgettaire situatie in de beschouwing worden betrokken. Gezien de onzekerheid over de ontwikkeling van de olieprijs en van de budgettaire situatie kan moeilijk op voorhand worden aangegeven hoe het tijdstip van de teruggave zal worden bepaald.

10. De leden van de V.V.D.-fractie vragen of de dollarkoers voor 1987 van f 2,40 niet te hoog is ingeschat, mede gezien het feit dat het C.P.B. voor 1987 uitgaat van f 2,25.

Opgemerkt kan worden, dat de ontwikkeling van de dollarkoers met grote onzekerheid is omgeven. Verschillen van inzicht over het verloop van de dollarkoers doen zich gemakkelijk voor. Ten tijde van de gasbatenraming leek het ons waarschijnlijk dat een dollarkoers van f 2,40 tot de mogelijkheden behoorde. Zelfs nu, na de afsluiting van de MEV-cijfers, is het nog onduidelijk hoe de ontwikkeling van de dollarkoers zal zijn. Onbekend is wanneer en op welk niveau de sterke depreciatie van de Amerikaanse munt tot een einde zal komen. Ter vergelijking: een jaar geleden bedroeg de waarde van de dollar nog f 3,30.

11. De leden van de fractie van de P.v.d.A. stellen de vraag of een bijstelling naar beneden van het financieringstekort van het Rijk in 1987 ten opzichte van de raming in de Miljoenennota 1987 tot de mogelijkheden behoort. Dit mede naar aanleiding van de meevallende ontwikkeling van het tekort in 1985 en 1986.

Uiteraard is het goed mogelijk dat de realisatie van het financieringstekort van het Rijk in 1987 zal afwijken van de huidige raming. Deze afwijking kan echter net zo goed opwaarts als neerwaarts zijn. In dit verband kan geen betekenis worden ontleend aan de gang van zaken in voorgaande jaren. De raming in de Miljoenennota 1987 is opgesteld rekening houdend met alle nu bekende en verwachte relevante gegevens. Alleen een wijziging in die gegevens zou aanleiding kunnen geven tot aanpassing van de tekortraming. Op dit moment is daarvan evenwel geen sprake.

12. De leden van de fractie van de P.v.d.A. vragen voorts of de in de MEV-1987 voorziene daling van de consumptieprijsindex met 1,5% in 1987 inclusief het effect van de btw-voorstellen maar exclusief het effect van de maatregelen in de accijnssfeer.

In de MEV is op bladzijde 81 vermeld welke lastenverzwaringen en andere inkomstenverhogingen ter beperking van het financieringstekort als uitgangspunt zijn gekozen voor de ramingen voor 1987. Daartoe behoren zowel de btw-voorstellen alsook de voorgestelde accijnsverhogingen.

13. Laatstgenoemde leden vragen waarop de veronderstellingen gebaseerd dat de olieprijs in 1990 25 dollar per vat en de dollarkoers f 2,25 zal bedragen. In de zogenoemde Gasbrief was nog uitgegaan van een dollarkoers van f 2,70 in 1990 en een prijs van ruwe olie van 22,50 dollar per vat.

Aan de bijstelling van de raming voor de prijs van ruwe olie voor 1990 ligt de veronderstelling ten grondslag dat een lagere olieprijs thans, onvermijdelijk zal leiden tot hogere prijzen in latere jaren. Enerzijds vanwege de uit een laag prijsniveau voortvloeiende toenemende vraag naar olie, anderzijds vanwege het op korte termijn stopzetten van exploitatie-activiteiten die bij het huidige prijsniveau te duur zijn en vanwege uitstel van nieuwe investeringsprojecten. De neerwaartse bijstelling van de raming van de dollarkoers in 1990 volgt uit de middellange termijnprognose van het C.P.B. die ten tijde van de Gasbrief nog niet bekend was.

Deze leden vragen tevens of de huidige prognoses van olieprijs en dollarkoers in 1990 impliceren dat het ongedaan maken van de verhoging van het algemene btw-tarief onderscheidenlijk het verlagen van de loon- en de inkomstenbelasting gedurende de huidige kabinetsperiode niet meer zal plaatsvinden.

Het gestelde dat in de huidige meerjarenraming van de aardgasbaten tot 1990 geen herstel van de olieprijs tot f 60 per vat is begrepen, is waar. Bedacht dient echter te worden dat een meerjarenraming van de prijs van ruwe olie en dollarkoers is omgeven met grote onzekerheden en dat een toename van de olieprijs tot boven de f 60 per vat niet kan worden uitgesloten. Bovendien kan in dit verband worden gewezen op de passages in de regeringsverklaring waarin het afgesproken tijdpad voor het financieringstekort in relatie tot eventuele lastenverlichting aan de orde komt. Hierop is reeds hiervoren bij de beantwoording van de vraag van de C.D.A.-fractie naar de aanwending van eventuele meeropbrengsten in de «tussenperiode» ingegaan (punt 3). Aldaar is gesteld dat, indien het afgesproken tijdpad voor de tekortreductie wordt bereikt, telkenjare opnieuw de keuze kan worden gemaakt tussen lastenverlichting (waaronder mogelijk een verlaging van de loon- en de inkomstenbelasting) dan wel verdere tekortreductie.

14. De leden van de P.v.d.A.-fractie merken terecht op dat wij het terugdraaien van de verhoging van het verlaagde btw-tarief niet als alternatief in aanmerking willen doen komen. Wij hechten aan een verkleining van de afstand tussen het algemene en het verlaagde tarief en zullen alsdan met prioriteit de verhoging van het algemene btw-tarief ongedaan maken, respectievelijk de loon- en de inkomstenbelasting verlagen. Uit het feit dat de thans voorgestelde dekingsoperatie de afstand tussen beide btw-tarieven ongemoeid laat mag dan ook niet worden geconcludeerd dat wij, indien daarvoor, gelet op de ontwikkeling van de olieprijs, in de toekomst budgettaire ruimte zou bestaan, de verhoging van het verlaagde tarief ongedaan zouden maken.

15. De leden van de P.v.d.A.-fractie wijzen op het denivellerende effect van de voorgestelde btw-verhoging. Zij vragen of wij het met hen eens zijn dat de als alternatief genoemde verlaging van de loon- en de inkomstenbelasting eveneens een denivellerende uitwerking kan hebben en dat van het voor 100% toepassen van de inflatiecorrectie ook een zodanig effect uitgaat. Voorts vragen zij, of wij zo'n cumulerend effect juist vinden.

Gezien de budgettaire problematiek voor 1987 hebben wij gekozen voor een btw-verhoging als minst slechte alternatief.

Verhoging van beide btw-tarieven heeft inderdaad een – zij het uiterst beperkte – denivellerende werking. Voor grote groepen werkt de maatregel echter min of meer proportioneel uit.

De gevolgen voor de inkomensverhoudingen van een eventuele verlaging van de belastingdruk, indien daarvoor in de toekomst de budgettaire ruimte aanwezig is, zijn afhankelijk van de concrete invulling die daaraan wordt gegeven.

Als de mogelijke maatregelen zijn in de memorie van toelichting genoemd het ongedaan maken van de verhoging van het algemene tarief van de btw, respectievelijk de verlaging van de loon- en de inkomstenbelasting.

De gevolgen van een verlaging van de loon- en de inkomstenbelasting zijn echter sterk afhankelijk van de vorm waarin een dergelijke verlaging wordt gegoten. Hoe, gelet op de huidige prijsontwikkeling, op termijn de inflatiecorrectie zal uitwerken is op dit moment niet te voorspellen.

16. De leden van de fractie van de P.v.d.A. halen de uitspraak van de minister aan dat het helemaal niet zeker is dat er «uit dezen hoofde» een verlaging van de loon- en de inkomstenbelasting komt. Tevens wijzen zij erop, dat deze heeft gesteld dat het er daarbij niet om gaat «dat ik er zelf geen voorstander van ben» (Handelingen II 1985–1986, blz. 5914 en 5915). Zij vragen of dit betekent dat de bewindsman, zo zich inderdaad keuzemogelijkheden voordoen, geen voorstander is van een verlaging van de loon- en de inkomstenbelasting, of dat dit betekent dat hij van mening is dat de olieprijsontwikkeling zodanig zal zijn dat er van maatregelen die het effect van de btw-verhoging moeten compenseren, geen sprake zal zijn.

Dienaangaande kan worden opgemerkt dat geen van deze twee interpretaties was bedoeld. Het betoog had tot doel aan te geven dat het toekomstige verloop van de energieprijzen een onzeker karakter heeft en dat het daarom weinig zinvol is reeds thans een discussie aan te gaan over de concrete invulling van de mogelijke toekomstige teruggave van de voorgestelde lastenverzwaring.

17. Voorts halen deze leden de uitspraak aan dat de voorgestelde btw-verhoging behoort tot de maatregelen die de minister moet nemen, maar eigenlijk liever niet zou nemen (Handelingen II 1985–1986, blz. 5896). Zij vragen of daaruit mag worden afgeleid dat terugdraaien van de btw-verhoging voor de bewindsman een hogere prioriteit heeft dan verlaging van de loon- en de inkomstenbelasting.

Ten antwoord op deze vraag merken wij op, dat de aangehaalde uitspraak geen betrekking heeft op de prioriteiten bij de invulling van de mogelijke teruggave van de thans voorgestelde lastenverzwaring. De uitspraak had tot doel aan te geven dat de voorgestelde btw-verhoging op zichzelf beschouwd niet wenselijk is, maar helaas onontkoombaar is in het licht van de omvangrijke budgettaire problematiek voor 1987.

18. Het lid van de fractie van het G.P.V. informeert naar de visie van de regering op de stelling van het K.N.O.V. dat de verzwaring van de btw leidt tot een verlies van produktie en van omzet en tot een vermindering van winsten en werkgelegenheid, hetgeen zou betekenen dat van de verwachte toeneming van de werkgelegenheid in de periode 1987–1990 5% verloren zou gaan.

Dienaangaande merken wij op dat in de middellange termijnverkenning van het C.P.B. ten behoeve van het regeerakkoord de btw-verhoging als beleidsmaatregel in de berekening is meegenomen.

De Minister van Financiën a.i.
R. W. de Korte

De Staatssecretaris van Financiën,
H. E. Koning